

בית המשפט המחוזי בנצרת בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

ע"א 21-05-46479 שחאדה נ' מדינת ישראל

תיק חיצוני:

לפני כבוד סגן הנשיא, השופט אשר קולה – אב"ד
כבוד השופט דני צרפתי
כבוד השופטת רננה גלפז מוקדי

המערער עומר שחאדה ת"ז 025862384
ע"י עוה"ד זועבי חידר ואח'

נגד

המשיבה מדינת ישראל
ע"י פרקליטות מחוז צפון

פסק דין

1 ס. נשיא, השופט א. קולה;

2 מבוא

3 1. ערעור לפנינו על פסק הדין של הערכאה קמא (כב' השופט ד. קירס) מיום 23.2.21 שבו דחה
4 הוא את תביעתו של המערער ליתן פסק דין הצהרתי ולפיו חובו של המערער למשיבה התיישן.

5 2. לפסק הדין קמא שני חלקים וכדלהלן:

6 א. חלקו הראשון של פסק הדין עוסק בקביעות עובדות ומהימנות ובו קבע כב' השופט
7 קמא, כי המערער לא בא בניקיון כפיים לבית המשפט ותביעתו, כמו גם התנהלותו
8 בבית המשפט היו בחוסר תום לב.
9 בית המשפט קמא קבע, כי עדותו של המערער לפניו לא הייתה עדות אמת וכי הוא
10 שיקר בעדותו.

11 משכך, כך לעמדת בית המשפט קמא, ושעה שמדובר בסעד הצהרתי הנתון לשיקול
12 דעתו של בית המשפט ומאחר שנקבע, כי המערער פעל בחוסר ניקיון כפיים, החליט
13 כב' השופט קמא ולו מסיבה זו בלבד לדחות תביעתו.

14
15 ב. חלקו השני של פסק הדין, וכהגדרת בית המשפט קמא "על מנת שהנייר לא יהיה
16 חסר...." עוסק בשאלה, לכאורה תיאורטית, על פי קביעתו הראשונית של בית המשפט
17 קמא, והיא מה היה קורה אילו התביעה לא הייתה נדחית מחוסר ניקיון כפיים.
18 לעניין זה קבע בית המשפט קמא "...שאלמלא התנהגותו של התובע, תביעתו הייתה
19 עשויה להתקבל...".

בית המשפט המחוזי בנצרת בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

ע"א 21-05-46479 שחאדה נ' מדינת ישראל

תיק חיצוני:

- 1 העולה מן האמור הוא, שלכאורה אם יתקבל הערעור בחלקו האופרטיבי, שבגינו דחה בית
2 המשפט קמא את התובענה, צריך היה לכאורה לקבוע כאמור, שדין התביעה להתקבל.
3 אבהיר, המשיבה לא הגישה "ערעור משיבה", שכן פסק הדין ניתן לזכותה ולפיכך הייתה
4 מנועה מלהגיש ערעור, ואולם בתשובתה, תקפה את קביעתו של בית המשפט קמא, ולפיה
5 וכאמור, אלמלא חוסר תום הלב, דין התביעה היה להתקבל.
6 חרף האמור וגם ככל שייקבע שהמערער צודק בטענתו, עדיין בסמכותה של ערכאת הערעור
7 לאשר את פסק הדין קמא מנימוק שונה מזה של בית המשפט קמא, וזאת בהתאם לסעיף
8 146(א)(2) לתקנות סדר הדין האזרחי התשע"ט-1918.

9
10

ההליכים עד כה ופסק הדין קמא

- 11 5. תחילתה של הפרשייה בשומת מע"מ שהוגשה כנגד המערער בשנת 1997. המערער הגיש השגה
12 שנדחתה ולאחר מכן בשנת 1998, הוגש על ידו ערעור לבית המשפט המחוזי וזאת במסגרתו
13 של תיק ע"ש 462/98 (להלן - "הערעור"). בחודש 4/2001 ניתן פסק דין בערעור הנ"ל ובו נקבע
14 שדין הערעור ברובו להידחות, תוך שבית המשפט שם קיבל חלק קטן מטענות המערער בדבר
15 ניכוי מס תשומות ספציפי.
16 6. במשך השנים נקטה המשיבה בהליכי גבייה שונים שלא נשאו פרי ועל כן להלן, עד שבשנת
17 2019, נקטה המשיבה גם בהליכי עיכוב יציאה מן הארץ כנגד המערער ואז כשהמערער ביקש
18 לצאת לחו"ל התברר לו שיש כנגדו צו עיכוב יציאה מן הארץ. לאחר בירור, כך לטענתו, הבין
19 המערער, כי מדובר בחובותיו למע"מ, בגין השומה משנת 1997, כאמור.
20 7. לפיכך אפוא, הגיש כאמור המערער תובענה למתן סעד הצהרתי הקובע, כי תביעת המס
21 התיישנה. לטענתו בתמצית, מדובר בחוב הקיים לחובתו מעל 15 שנים, ולמעלה מ-10 שנים
22 שלא נשלחה לו דרישה בעניין החוב.
23 עוד נטען, כי המשיבה לא פעלה בהתאם להנחיית היועץ המשפטי לממשלה המחייבת את
24 רשות המיסים, הנחייה מספר 7.1002.
25 8. המשיבה טענה, כך בכתב תשובתה, כי מדובר בחוב שהמערער היה מודע לו, שכן הוא הגיש
26 השגה ואף ערעור לבית המשפט המחוזי.
27 עוד טענה המשיבה, כי היא נקטה בסדרת פעולות גבייה כנגד המערער, שהוא היה מודע להם
28 והתחמק מתשלום חובותיו.

בית המשפט המחוזי בנצרת בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

ע"א 21-05-46479 שחאדה נ' מדינת ישראל

תיק חיצוני:

- 1 9. המחלוקת העובדתית העיקרית בבית המשפט קמא נסבה תחילה על השאלה, האם אכן ניתן
2 פס"ד בערעור כנגד המערער, והאם המערער היה מודע לכך.
- 3 10. המערער הכחיש תחילה בתוקף שניתן פס"ד כלשהו נגדו ורק בסופו של הליך הודה, כי אכן
4 מדובר בפס"ד שניתן כנגדו בשנת 2001.
- 5 11. לעניין זה קבע בית המשפט קמא, באופן ברור וחד משמעי, כי המערער לא אמר אמת בבית
6 המשפט קמא ואף שיקר בעדותו. לאמור, נקבע כממצא של מהימנות ועובדה, כי אכן ניתן
7 ביום 24.4.2001 פס"ד אשר קיבל חלק (קטן) מטענות המערער שם ודחה את מרבית טענותיו.
- 8 12. עוד קבע בית המשפט קמא, כי שעה שמדובר בסעד הצהרתי המסור כאמור לשיקול דעתו של
9 בית המשפט, ושעה שכאמור נקבע שהמערער נהג בחוסר תום לב, הרי שדין תביעתו להידחות.
- 10 13. חרף האמור, וכאמור לעיל, הוסיף בית המשפט קמא ודן בשאלה מה היה קורה אלמלא דחה
11 את תביעת המערער עקב חוסר תום לב וקבע, כי המערער הרים את נטל הראייה הראשוני
12 המוטל עליו להוכיח שמשנת 1997 לא קיבל כל התראה ולא ידע על ההליכים המתנהלים נגדו.
13 לפיכך, עבר נטל הראייה בהוכחת פעולות הגבייה שננקטו על ידי המשיבה, למשיבה, וזו
14 לקביעתו של בית המשפט קמא לא עמדה בנטל זה.
- 15 14. לקביעת בית המשפט קמא, המשיבה אמנם הגישה מסמכים שונים, שרוכזו בנ/6 שהינם
16 בעיקרם פלטי מחשב, שהעידו על פעולות גבייה שונות שנקטה המשיבה ואולם פלטי מחשב
17 אלו לא נערכו על ידי העדה שהעידה מטעם המשיבה (הגובה הראשית הגב' מישל קרטמן –
18 להלן- "הגב' קרטמן") משכך עדותה הינה בגדר עדות שמועה.
- 19 15. אשר לאפשרות לקבל את פלטי המחשב כרשומה מוסדית בהתאם לסעיף 36 לפקודת הראיות
20 (נוסח משולב) התשל"א-1971, קבע בית המשפט קמא, שהמשיבה לא הוכיחה את תנאי
21 הקבילות להיות נ/6 רשומה מוסדית, ובין היתר, כך לקביעת בית המשפט קמא, שדרך הפקת
22 הרשומה יש בה כדי להעיד על אמינותה ושהמוסד נוקט באורח סדור אמצעי הגנה סבירים
23 מפני חדירה לחומר מחשב ומפני שיבוש בעבודת המחשב.
- 24 15. בית המשפט קמא דחה טענות המשיבה ולפיה, הפסיקה עברה משאלת הקבילות לשאלת
25 המשקל, והפנה לפסקי דין (מחוזיים) התומכים לדעתו בקביעתו.
- 26 16. עוד דחה בית המשפט קמא את הטענה ולפיה, המערער עצמו הסתמך על פלטי המחשב
27 שהוגשו, שכן לטעמו אין בכך שהמערער חקר את עדת המשיבה על פלטי המחשב (נ/6) כדי
28 להוות הודאה בקבילותם, וחקירתו הייתה רק לחלופין למקרה שטענתו לאי קבילות פלטי
29 המחשב לא תתקבל.

בית המשפט המחוזי בנצרת בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

ע"א 21-05-46479 שחאדה נ' מדינת ישראל

תיק חיצוני:

17. עוד דחה בית המשפט קמא את טיעוני המשיבה ולפיה, מקור החיוב הינו פסק הדין מושא ע"ש הנ"ל, ומשכך ושעה שפס"ד מתיישן לאחר 25 שנה, הרי שבין כך ובין כך הליכי הגבייה, אותם נקטה המשיבה, לא התיישנו.

לעניין זה קבע בית המשפט קמא, כי המשיבה טענה שהיא יכולה הייתה להגיש את פסק הדין באמצעות לשכת ההוצל"פ, ואולם לקביעת בית המשפט קמא, מאחר שמדובר בפס"ד שלא ניתן לביצוע בהוצל"פ, שכן אינו כספי, הרי שלא ניתן לגבותו בלשכת ההוצל"פ, ומשכך מועד תחילת ההתיישנות אינו מועד מתן פסק הדין, אלא מועד הוצאת השומה.

8
9

הערעור והתשובה לו

18. ב"כ המערער סומך יתדותיו כמובן על חלקו השני של פסק הדין ומערער כנגד הקביעה אותה קבע בית המשפט קמא בחלקו הראשון של פסק הדין, ולפיה, דין תביעתו לסעד הצהרתי להידחות, אך ורק על שום שפעל בחוסר תום לב.

19. לעניין זה שתי טענות למערער, האחת עובדתית, ולפיה טעה בית המשפט קמא במסקנתו שהמערער שיקר במהלך עדותו בבית המשפט קמא.

ב"כ המערער, מודה בעובדה ולפיה הכחיש המערער קיומו של פסק דין נגדו, אולם הדבר לא נובע משקר לטענתו, אלא מזכותו "לתמרן" בבית המשפט! (אקדים כבר עתה ואומר שאיני מבין טענה מוזרה זו).

השנייה, משפטית טעה בית המשפט קמא, שכן השאלה היחידה שעל בית המשפט לשאול עצמו, האם עובדתית החוב התיישן וככל שהתשובה לשאלה זו הינה חיובית, אין שום נפקות לתום ליבו או לחוסר תום ליבו של המערער, ושומה היה על בית המשפט לקבוע שתביעת המשיבה התיישנה.

20. אצל המשיבה היפוכם של דברים, לאמור, המשיבה תומכת בחלקו הראשון של פסק הדין קמא וסוברת, כי מדובר בקביעות של עובדות ומהימנות שאין להתערב בהן, וכי המסקנה המשפטית של בית המשפט קמא נכונה, שכן סעד הצהרתי הינו סעד שבשיקול דעת ולא יינתן למי שבא בידיים שאינן נקיות לבית המשפט.

21. אשר לחלקו השני של פסק הדין על שני חלקיו, טוענת המשיבה ששגה בית המשפט קמא. לטעמה, נ/6 הינו רשומה מוסדית לכל דבר ועניין וממילא הוכח, כי המשיבה פעלה בדיוק בהתאם להנחיית היועמ"ש לממשלה.

עוד לטענתה, בפסה"ד של הערעור נקבע, כי יש להפחית חלק מן השומה, וכך פעל בית המשפט בערעור וזאת בהתאם לאמור בסעיף 83(ה) לחוק מס ערך מוסך התשל"ו-1975 ולפיו

בית המשפט המחוזי בנצרת בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

ע"א 21-05-46479 שחאדה נ' מדינת ישראל

תיק חיצוני:

1 "בית המשפט כאשר יפחית, יגדיל או יבטל את השומה, או יפסוק באופן אחר כפי שיראה
2 לנכון".

3 משכך לטענתה, ושעה שבית המשפט הכריע ביחס לשומה ובפועל הפחית את השומה, אזי
4 חובו של המערער נובע מפסק הדין ולא מהשומה ומשכך החוב לא התיישן, שכן תקופת
5 התיישנות עומדת על 25 שנה ממועד מתן פסק הדין

6
7 **דיון והכרעה**

8 .22 אקדים אחרית לראשית ואציין כבר עתה, כי בדעתי להמליץ לחברי לדחות את הערעור
9 ולאשר את פסק דינו של בית המשפט קמא ואולם לא מהנימוק של בית המשפט קמא, אלא
10 דווקא משני הנימוקים אותה דחה.

11 .23 בתמצית ייאמר, כי סבורני שטעה בית המשפט קמא, עת קבע שטענת ההתיישנות נדחית,
12 עקב חוסר תום ליבו של המערער.

13 טעה בית המשפט קמא, עת קבע שלא ניתן להסתמך על פלטי המחשב נ/6.

14 טעה בית המשפט קמא, עת קבע שמקור החוב הינו השומה ולא פסק הדין.

15 ולהלן בפירוט.

16
17 **הזיקה אותה עשה בית המשפט קמא בין תום ליבו של המערער לסעד ההצהרתי**

18 .24 בכל הכבוד הראוי לקביעת בית המשפט קמא לעניין זה, הרי שכאמור לעניות דעתי, שעה
19 שבקביעת התיישנות עסקינן, אין בחוסר תום ליבו או ניקיון כפיו של המערער, כדי לפגום
20 בתוקף טענת ההתיישנות.

21 טענת התיישנות הינה טענה עובדתית המקימה מחסום דיוני המונע מתובע, וכל תובע
22 במשמע, להגיש תביעה לאחר שחלפה תקופת ההתיישנות.

23 טענת ההתיישנות הגיונה בצידה, שכן אין זה ראוי לאכוף על נתבע תקופות זמן ארוכות
24 לבירור תביעות כנגדו, או לשמירת מסמכים וכד', ראה סיכום הרציונל לעניין ההתיישנות
25 בפסה"ד המקיף והמנחה לעניין התיישנות בהליכי גבייה מנהליים רע"א 187/05 נעמה נסייר
26 נ' עיריית נצרת עילית (20.6.10) (להלן: "עניין נסייר"):

27 "בשורה ארוכה של פסקי דין, שהראשון שבהם היה כנראה ע"א

28 158/54 דה בוטון נ' בנק המזרחי בע"מ, ת"א, פ"ד י 687, -696

29 695 (1956) (להלן: פרשת דה בוטון), עמד בית המשפט על

בית המשפט המחוזי בנצרת בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

ע"א 21-05-46479 שחאדה נ' מדינת ישראל

תיק חיצוני:

1 שלושה טעמים העומדים בבסיס מוסד ההתיישנות. הטעם
 2 האחד הינו במישור הראייתי. עניינו ההכרה בקושי הניצב בפני
 3 נתבע כאשר הוא נדרש לעובדות של מקרה שאירע לפני זמן רב,
 4 וההבנה כי יש צורך לתחום את הזמן בו נדרש אדם לשמור
 5 מסמכים וראיות אחרות. הטעם השני הוא ההנחה כי חלוף הזמן
 6 משמיע ויתור ומחילה של התובע על עילתו. הטעם השלישי הוא
 7 האינטרס של הנתבע בוודאות וביציבות. אינטרס זה מצדיק כי
 8 האדם יוכל לכלכל את צעדיו בהסתמך על ההנחה כי בידו תמונה
 9 מלאה, ככל הניתן, של מצבו הכלכלי. ובלשון בית המשפט
 10 בפרשת דה בוטון: "בעולם המסחר המסחר של זמננו, חייב
 11 אדם כל שעה ושעה לדעת, מהו האקטיב ומהו הפסיב שלו, ומה
 12 הם הכספים העומדים לרשותו לשם השקעה בעסקים חדשים"
 13 (עמ' 695). שלושת הטעמים האמורים הוזכרו גם בדברי ההסבר
 14 להצעת חוק ההתיישנות, תשי"ז-1957 (ה"ח 312, תשי"ז, 283;
 15 ראו גם י' ויסמן "ההתיישנות והמדינה" משפטים יד 3, 3-5
 16 (1984-1985)). מלבד שלושה טעמים אלו הוזכר במהלך השנים
 17 טעם נוסף הממוקד באינטרס הציבור: הזמן השיפוטי הינו
 18 משאב יקר ואינטרס הכלל יוצא נשכר על ידי אי העסקת מערכת
 19 משפט בעניינים שאבד עליהם הכלח (ראו ע"א 7401/00
 20 יחזקאלי נ' גלוסקה, פ"ד נז(1) 289, 301 (2002)).

21
 22 25. טענת התיישנות הינה אומנם טענת מגן ואולם שעה שעסקינן בתביעה לסעד הצהרתי שנובעת
 23 מהליכי גבייה מנהליים, הרי שממילא באופייה יש לראותה כטענת מגן – ראה שוב בעניין
 24 נסייר וכדלהלן:

25 "אם אכן ההליך הבסיסי במסגרתו מבקשים להעלות טענת
 26 התיישנות נחשב "תביעה לקיים זכות", והטוען הינו הרי הנתבע
 27 באותו הליך, אין חשיבות לכך שבהליך בגדרו מושמעת בפועל
 28 טענת ההתיישנות, חובש הטוען כובע אחר. במיוחד כך, כאשר
 29 חבישת הכובע האחר נכפתה למעשה על הטוען, שהרי, כפי
 30 שהוסבר לעיל, לא פתוחה בפניו דרך, שאינה מהווה תקיפה
 31 לחלוק על חיובו בתשלום הארנונה בסכום שנדרש ממנו. לפיכך,
 32 יש להתמקד בבחינת ההליך בו נתבעת הזכות שכנגדה נטען
 33 להתיישנות ולא בהליך שבו מועלית טענת ההתיישנות.

בית המשפט המחוזי בנצרת בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

ע"א 21-05-46479 שחאדה נ' מדינת ישראל

תיק חיצוני:

1 לשיטתי, המילים בסעיף 2 לחוק ההתיישנות "ואם הוגשה
2 תובענה...לא יזדקק בית המשפט", מטרתן להבהיר את תוצאת
3 קבלת טענת ההתיישנות – היינו, שההתיישנות הינה רק
4 מחסום דיוני ואין בה כדי לבטל את הזכות לגופה. במילים אלו
5 אין כדי לאפיין ולהכתיב את תחום האפשרויות להעלאת הטענה.
6 "טענת ההתיישנות הינה למעשה תגובת הנתבע המתייחסת
7 למועד היווצרות העילה..." (ראה דודי שוורץ סדר דין אזרחי
8 (תשס"ז) עמ' 235). הגדרתה של טענת ההתיישנות כ"תגובה"
9 מעבירה את נקודת הכובד למשמעותה המהותית בהבדל
10 מההליך שבו נעשה בה שימוש".

עוד ראה בהמשך שם :

13 "גם לפי גישתי, נותרת טענת ההתיישנות מחסום דיוני
14 שרק הנתבע רשאי להעלותה וכל כוחה הוא להכשיל
15 תביעה אך לא להקנות זכות מהותית. הערך המוסף באמור
16 לעיל הוא רק באשר לסיווגו ולהגדרתו של הטוען
17 להתיישנות כנגד הזכות הנתבעת בהליך של "תביעה
18 לקיים זכות". לשיטתי, הטוען הוא "נתבע" בהליך זה,
19 ללא קשר להליך בו ניתנה לו ההזדמנות להשמיע בפועל
20 את טענת ההתיישנות. כך במיוחד משום שההליך הוא
21 פועל יוצא של המעמד שנקבע בחוק להליכי הגבייה והדרך
22 לתקיפתם כפי שהוסבר לעיל. לפיכך, אם אכן ההליך
23 המינהלי הוא "תביעה לקיים זכות", ניתן להעלות טענת
24 התיישנות גם אם המסגרת הפורמלית להעלאת הטענה
25 הינה פנייה יזומה של הטוען לבית המשפט".

...

27 "המקרה שבפנינו משתייך לסוג מקרים שלישי. בעוד בסוג
28 המקרים השני החייב יוזם תביעה לסעד הצהרתי בלא
29 שנקט נגדו כל הליך, כאן הנישום פונה לבית המשפט
30 בשל כך שהופעל נגדו הליך גבייה מינהלי. אם הליך
31 הגבייה המינהלי הינו "תביעה לקיים זכות" – ובשאלה
32 זו, כזכור, עוד לא הכרענו - הרי בעת הפנייה לבית
33 המשפט בתביעה לסעד הצהרתי או בעתירה מינהלית

בית המשפט המחוזי בנצרת בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

ע"א 21-05-46479 שחאדה נ' מדינת ישראל

תיק חיצוני:

1 הנישום הינו כבר "נתבע". הפנייה לבית המשפט לא באה
2 ביוזמת החייב כדי למנוע הגשת תביעה נגדו בעתיד - כמו
3 בסוג המקרים השני - אלא באה כתגובה ל"תביעה"
4 שמנוהלת נגדו. בנסיבות אלו יש לראות ב"מערכה"
5 הראשונה, בה הנישום הינו "נתבע", וב"מערכה"
6 השנייה, בה פונה הנישום לבית המשפט, מסכת אחת.
7 מכאן שהטענות אותן מעלה הנישום בהליך השני -
8 התביעה לסעד הצהרתי או העתירה המינהלית - הינן
9 טענות ההגנה של ההליך הראשון - הליך הגבייה
10 המינהלי. בהבחנה הפורמלית בין ההליכים אין כדי לבטל
11 את אופיין ההגנתי של הטענות. סיכום הדברים הוא כי
12 אם יוכר הליך הגבייה המינהלי כ"תביעה לקיים זכות"
13 ניתן להעלות בגדרו טענת התיישנות, הגם שה"במה" בה
14 מושמעת הטענה הינה במסגרת פנייה יזומה של הנישום
15 לבית המשפט".

16
17 יצויין ויודגש שוב, כי הפסיקה הכירה בטענת התיישנות גם כנגד הליכי גבייה מנהליים.
18 ראה שוב עניין נסייר :

19
20 "33. האם מבחינת תכליתו של מוסד ההתיישנות ישנו
21 טעם טוב ליצור הבחנה הנעוצה בכך שהחוב נגבה באמצעי
22 גבייה מינהליים? אני סבורה שהתשובה שלילית. כל
23 הרציונלים העומדים ביסוד טענת ההתיישנות כוחם יפה
24 גם כאשר מדובר בחוב הנתבע בהליך גבייה מינהלי.
25 הקושי של האזרח בשמירת ראיותיו והצורך שלו בוודאות
26 תקציבית אינם מושפעים כהוא זה מהשאלה כיצד פועל
27 הנושה לגביית חובו. גם השיקולים של ויתור ומחילה ושל
28 אינטרס הציבור באי העסקת מערכות השלטון בחובות
29 ישנים, תקפים באותה מידה. על פני הדברים אין מקום
30 להשאיר את האזרח חשוף בפני סיכון של תביעה ללא
31 מגבלת זמן, אך בשל כך שמדובר בהליך שאינו נפתח
32 בהגשת תובענה בבית המשפט.
33

בית המשפט המחוזי בנצרת בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

ע"א 21-05-46479 שחאדה נ' מדינת ישראל

תיק חיצוני:

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

34. נקודת מבט נוספת היא הסדר הגבייה המינהלי. האם יש בתכליתו של הסדר זה כדי להצדיק את אי תחולתו של מוסד ההתיישנות? גם כאן, סבורה אני שהתשובה היא בשלילה. תכליתם של הסדרי הגבייה המינהליים היא להעניק לרשות אמצעי אדמיניסטרטיבי נוח ויעיל לגביית החוב. הא ותו לא. בשורה ארוכה של פסקי דין עמד בית משפט זה על כך שהסדרי הגבייה המינהליים, אינם מיועדים ליתן בידי הרשות יתרון מהותי כלשהו. אמר על כך השופט ד' לוין:

11

...

12

13

14

15

16

17

18

19

20

21

22

23

24

"בחקיקה הישראלית קבועים הסדרים לא מעטים, שתכליתם לסייע לרשויות בגביית תשלומי המס ובאכיפת ההוראות הפיסקליות השונות. הסדרים אלה, ברובם המכריע, נותנים בידי הרשויות הגובות אמצעי- עזר אדמיניסטרטיביים גרידא, שכל תפקידם להקל על מלאכת הגבייה. בכלל אלה מצויות, דרך כלל, אותן הוראות חוק שמכוחן יכולות הרשויות להתנות השלמתן של עיסקאות במקרקעין בפרעון חוב המס... טיבם של הסדרים סטאטוטוריים אלה הוא, איפוא, אדמיניסטרטיבי- אכיפתי, ולמעשה, אין המדובר אלא בהליכים ממין מיוחד של הוצאה לפועל" (ע"א 633/91 מנהל מס רכוש ומנהל מס שבח מקרקעין ת"א נ' שמש, פ"ד מח(1) 841, 850 (1994)) (להלן: פרשת שמש)".

25

25. ברור הואאם כן, כך לעניות דעתי, שקביעת בית המשפט קמא לעניין זה בטעות יסודה, לאמור,

26

חוסר ניקיון כפיו של המערער, אין בו לבדו כדי לדחות את טענת ההתיישנות, ככל שהיא

27

עומדת לו. כמפורט לעיל, לו הייתה המשיבה נוקטת בהגשת תובענה על בסיס החוב, כנגד

28

המערער, ולא בהליכי גבייה מנהליים, ברור הוא, שרשאי היה לטעון טענת התיישנות, ואם

29

זו עובדתית הייתה מוכחת, היא הייתה מתקבלת ללא קשר לתום לבו, או לחוסר תום לבו.

בית המשפט המחוזי בנצרת בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

ע"א 21-05-46479 שחאדה נ' מדינת ישראל

תיק חיצוני:

- 1 26. בשולי פרק זה אבקש להוסיף, כי כל שקבע בית המשפט קמא כממצאי עובדה ומהימנות,
2 מקובל עליי לחלוטין, לאמור, התובע לא אמר אמת בעדותו, התובע היה מודע לפסק הדין
3 בעניינינו, וטענותיו לעניין זה היו בגדר "הגנת בדים".
- 4 אחזור שוב על מה שרמזתי לו קודם לכן, והוא "הסבריו" של ב"כ המערער, ולפיהם זכותו
5 של המערער "לתמרן" את בית המשפט.
- 6 מדובר בטענה מקוממת ו"תמרון" בעיניי, פירושו למעשה, אי אמירת אמת.
- 7 גם טענתו של ב"כ המערער, כי רק בסוף ההליך הוצג בפניו פסק הדין, דינה לדחייה, שכן מה
8 לי אם הוצג פסק הדין אם לאו, ברור שהמערער היה חלק הימנו, הוא נתן תצהיר בהליך זה
9 ואף שילם את ההוצאות שנזקפו לחובתו ומשכך מוחזק הוא כמי שהיה מודע לפסק הדין, גם
10 אם זה לא היה מוצג בפניו.
- 11
12 פלטי המחשב קבילותם ומשקלם
- 13 27. גם לעניין זה וכאמור טעה, כך לעניות דעתי בית המשפט קמא.
- 14 28. טרם שאדרש לטענה העקרונית בפירוט, אבקש להעיר שתי הערות וכדלהלן:
- 15 א. בית המשפט קמא קבע, שהמערער טען שמשנת 1997, לא קיבל כל התראה, אלא
16 שמועד זה אינו רלוונטי כלל ועיקר, שכן בין אם מועד השומה קובע ובין אם מועד פסק
17 הדין הוא הקובע (ועל כך בפרק הבא) ברור הוא שמשעה שהוגשו השגה וערעור, מנועה
18 הייתה המשיבה, על פי כלליה היא מלפעול כנגד המערער.
- 19 ראה בעדותה של הגב' קרטמן, פרוטוקול בית המשפט קמא עמ' 37 משורה 36 ועד
20 עמ' 38 שורה 3, ובהמשך שם בשורה 9 מפנה ב"כ המערער דווקא, לפעולה מיום
21 12.9.2002, שזו לגירסתו הפעולה הראשונה לאחר פסק הדין בערעור
- 22 ב. גם הפן העקרוני של העברת הנטל, אינו נקי מספקות בעיניי. שעה שבית המשפט קמא
23 קבע וחזר וקבע, כי מדובר במערער שמשקר, כך כדברי בית המשפט קמא, הרי שלא
24 ברור, מדוע בחר הוא ליתן אמון באמירתו הסתמית, שלא גובתה בבדל ראייתי כלשהו
25 (וער אני לכך שביסוד שלילי עסקינן) ולפיה החל משנת 1997 לא קיבל כל התראה,
26 והלא המשיבה טענה היפוכם של דברים, ודומה כי דווקא לטיעוניה אלה הייתה
27 ראשית ראייה (ראה נ/6 עמ' 32 וכן עמ' 1 שם, המפרט את כל הפעולות שנעשו וכאמור
28 לעיל מ-12.9.2002).
- 29 29. אשר לפן העקרוני סבורני, כי אכן יש כיום מעבר מקבילות למשקל וראה דברי כבי' השופט א.

בית המשפט המחוזי בנצרת בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

ע"א 21-05-46479 שחאדה נ' מדינת ישראל

תיק חיצוני:

- 1 רובינשטיין שצוטטו על ידי השופט קמא (מתוך רע"א 4269/05) שלגביו קבע בית המשפט
2 קמא שמדובר באמרת אגב, תוך שהוא מסתמך על פסיקה של בתי משפט מחוזיים כשגם שם
3 מדובר היה באמרות אגב, ובחלקם כלל לא נמצאה התייחסות ישירה לשאלה זו.
4 זאת ועוד, המשיבה נהנית מחזקת תקינות המעשה המנהלי, וכלום ניתן להעלות על הדעת,
5 שאכן יש בעיה של אמינות בדרך הפקת הרשומה? או שמא המדינה לא נוקטת באמצעי
6 הגנה סבירים מפני חדירה לחומר המחשב ומפני שיבוש בעבודת המחשב! (ראה והשווה סעיף
7 15 לפסק הדין קמא).
8
- 9 .30 סבורני וכאמור, כי פלטי המחשב נ/6 ובהינתן הסבריה של הגב' קרטמן הינם קבילים
10 ומשקלם הינו רב ומעידים כאלף עדים על פעולות גבייה שננקטו החל משנת 2002 (!) וראה
11 שוב באמור לעיל מתוך עדותה בחקירתה הנגדית. עוד ראה הסבריה שם בעמ' 31 שורות 28-
12 27 ולפיהן "השומה מתועדת על ידי הביקורת בעקבות פסק הדין".
13 עוד ראה שם בעמ' 32 שורה 35 "כל פעולה נכנסת למחשב...".
14 במיוחד יש לשים לב לתשובתה בעמ' 3 שורה 13 לעניין הסכום המיוחס לשומה משנת 1997
15 (וככל הנראה לאחר התיקון) וכן לאמור שם בשורות 18-21 והפניה לעמ' 32 בנ/6.
16 ראה גם עמ' 33 שורות 3 ו-4 "הכל היה ממוחשב" ועוד בהמשך שם שורות 14-19 מסבירה
17 בדיוק הגב' קרטמן לשאלתו של ב"כ המערער, איזה חובות מיוחסים לשומה מושא ההליך
18 ואיזה לא.
19
- 20 .31 משכך אפוא, ושעה שהלכה פסוקה היא שהליכי גבייה עוצרים את מירוץ ההתיישנות הרי
21 שאין כל ספק שהחוב לא התיישן.
22 אעיר ואומר כי הגב' קרטמן נתנה הסבר שהניח דעתי אשר לפעולות שננקטו ולחלוף הזמן
23 לעיתים שבין כל פעולה ופעולה. ראה שוב עדותה ושם בעמ' 39 שורות 19-36, ולתשובתה
24 בחקירתה החוזרת עמ' 43 שורות 8-11.
25
- 26 .32 יצוין, כי לכל אלה לא נתן בית המשפט קמא דעתו, שכן לטעמו נ/6 אינו קביל כלל ועיקר.
27
- 28 .33 בשולי פרק זה אציין, כי בית המשפט קמא "שם מילים" בפיו של המערער, וטען בשמו טענה
29 שלא נטענה. אבהיר דבריי, נ/6 הוגש גם הוגש, המערער או בא כוחו לא טענו מלכתחילה, כי
30 מדובר במסמכים לא קבילים וגם בעת החקירה הנגדית של הגב' קרטמן לא נטען כך. יכול
31 היה ב"כ המערער, ואף צריך היה, כך לטעמי, להתנגד מיד עם הצגת מסמכים לקבלתם
32 בהיותם לטעמו עדות שמועה פסולה ולבקש בכך הכרעה מיידית. לחלופין, צריך היה אכן
33 לטעון שאין בחקירתו הנגדית כדי להכשיר עדות שמועה, או את קבילות פלטי המחשב. ב"כ
34 המערער, לא נהג לא כך ולא כך, ורק בסיכומיו טען לחוסר קבילות של המסמכים.

בית המשפט המחוזי בנצרת בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

ע"א 21-05-46479 שחאדה נ' מדינת ישראל

תיק חיצוני:

1 כאמור, זו הייתה צריכה להיות טענתו הראשונה ושעה שאלו הוגשו מלכתחילה ללא
2 התנגדות, שוב לטעמי לא יכול היה המערער לטעון לאי קבילותם.
3 קביעתו של בית המשפט קמא, כי המערער חקר "לחלופין" ולמקרה שטענתו לחוסר
4 קבילות לא תתקבל, היא בבחינה וכאמור של "שימת מילים" של המערער, שכן זה לא טען
5 זאת אלא רק בסיכומיו.
6 אוסיף לעניין זה כי ב"כ המערער עת שהוגש המוצג נ/2 (פסק הדין בערעור) הודיע ב"כ
7 המערער כי "מבחינתי ההגשה כפופה לכל הטענות שאציין בסיכומים לגבי המסמך"
8 (עמ' 24 שורה 12 לפרוטוקול).
9

מקור חיוב פסק הדין או השומה

10
11
12 34. הנימוק האחרון אליו התייחס ביהמ"ש קמא, הינו דחית טענתה של המשיבה ולפיה ממועד
13 פסק הדין בערעור יש להתחיל את מועד ההתיישנות, וממילא תקופה זו הינה 25 שנה
14 ולפיכך החוב לא התיישן.
15

16 35. כאמור, בית המשפט קמא דחה את טענה זו, תוך שפירש את טענתה של המשיבה כאילו,
17 כביכול, זו טענה שניתן היה לגבות את חוב המס באמצעות הוצאתו לפועל בלשכת ההוצאה
18 לפועל.
19

20 36. עיינתי ושבתתי וקראתי את טיעוניה של ב"כ המשיבה בהליך קמא ולא מצאתי את שקבע
21 לעניין זה כבוד בית המשפט קמא (יכול שהטענה נטענה ולא נרשמה בפרוטוקול אולם
22 בפרוטוקול לא מופיעה טענה זו).
23

24 37. למיטב הבנתי, טענתה של ב"כ המשיבה הייתה פשוטה. בית המשפט של ערעור המס, פעל
25 בהתאם לסמכותו בסעיף 83' לחוק מע"מ שהוזכר לעיל.
26

27 לטענתה, שעה שבית המשפט של ערעור, נתן הכרעתו ביחס לשומה ובפועל הפחית את
28 השומה, ממילא במועד זה נוצר חיוב חדש שמקורו בפסק הדין וממנו יש להתחיל לחשב את
29 תקופת ההתיישנות.
30

31 38. בית המשפט קמא, קבע שלא כך הוא וכי לא פסק הדין המפחית שומה הוא זה שיוצר את
32 החיוב במס. בית המשפט קמא עצמו, הוסיף וקבע שם, כי לו היה בית המשפט של ערעור,
33 מגדיל את השומה "אזי יש פנים לכאן או לכאן לשאלה האם הגדלת השומה מהווה חיוב
34 בפסק הדין בערעור עצמו והניתן להוצאה לפועל, או שמא פועלו של פסק דין כזה בערעור

בית המשפט המחוזי בנצרת בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

ע"א 21-05-46479 שחאדה נ' מדינת ישראל

תיק חיצוני:

1 אינו אלא שנוי (הגדלה) של השומה והחיוב (המוגדל) ממשיך לנבוע מהשומה (המוגדלת)
2 ולא מפסק הדין בערעור".
3 דעתי בעניין זה הינה ברורה, ואיני רואה פנים לכאן או לכאן, אלא אך ברור הוא שהגדלת
4 השומה מהווה חיוב שמקורו בפסק הדין.
5 מכל מקום ולטעמי, שעה שמקור הסמכות הוא סעיף 83(ה) הנ"ל, הרי שאיני רואה כל מקום
6 לאבחנה בין מקום בו בית המשפט תיקן את השומה על דרך הגדלתה, לבין מקום בו השומה
7 תוקנה על דרך של הפחתה.
8 כך או כך, מועד פסק הדין הוא היוצר חיוב ולא מועד הוצאת השומה.
9

10 בית המשפט קמא ערך זיקה, שלא ברורה לי בין אפשרות הוצאתו לפועל של פסק הדין
11 בלשכת ההוצל"פ, לבין מקור החיוב, אלא שדומני שאין מקום לזיקה זו. לאמור, גם מקום
12 בו לא ניתן לאכוף את פסק הדין לביצוע בלשכת ההוצל"פ, אין זה אומר שהחיוב לא נבע
13 מפסק הדין. פסקי הדין אליהם הפנה ביהמ"ש קמא, עוסקים אכן באפשרות ביצועו של פסק
14 הדין בערעור' בלשכת ההוצל"פ, או בשאלת עיכוב ביצועו, כאשר לעניין זה אכן ושעה שלא
15 מדובר בחיוב כספי אופרטיבי נקבע מה שנקבע. אין לכך כל קשר, כך לעניות דעתי, לעניין
16 מירוץ ההתיישנות המתחיל לטעמי ממועד פסק הדין ולא ממועד השומה.
17

סוף דבר

18
19
20 39. נוכח כל האמור, אמליץ לחבריי לאשר את פסק דינו של בית המשפט קמא בהסתמך על כך,
21 שננקטו הליכי גביה, שנ/6 הינו קביל ובין כך או כך, החוב ממועד פסק הדין לא התיישן.
22 לגבי החלק הראשון של פסק הדין, ככל שיש בכך צורך דינו להתבטל, למעט החלק העובדתי
23 בו נקבע, כי המערער, ולמרבה הצער, לא העיד עדות אמת.
24

אשר קולה, שופט
סגן הנשיא

25

26

27

בית המשפט המחוזי בנצרת בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

ע"א 21-05-46479 שחאדה נ' מדינת ישראל

תיק חיצוני:

1

2

השופט דני צרפתי;

3

אני מסכים לחוות דעתו המקיפה של חברי על התוצאה אליה הגיע.

4

אכן דין תביעת המערער להידחות - משלא הוכח כי החוב מושא תביעתו התיישן;

5

1. ראשית המערער לא סתר את גרסת המשיבה, על חזקת התקינות העומדת לה, כי נקטה

6

נגדו הליכי גבייה לכל המאוחר מאז 2002 ובסמוך לאחר פסק הדין בע"ש 462/98. הליכים

7

אלו הצדיקו את עצירת מרוץ ההתיישנות, כך שהחוב בענייננו לא התיישן, אף לגדר תקופת

8

התיישנות של 7 שנים.

9

בהקשר זה, פלטי המחשב נ/6 שהוצגו ע"י המשיבה כראיה לנקיטת הליכי הגבייה כאמור,

10

הינם בגדר רשומה מוסדית ובנסיבות ענייננו הינם קבילים ובעלי משקל.

11

2. שנית, בפסק הדין בע"ש 462/98, אשר הכריע בגורל ערעור המערער כנגד השומה שהוצאה לו

12

ובמסגרת סעי' 83 (ה) לחוק מע"מ, יש לראות מקור חיוב עצמאי לחוב המערער. כפועל יוצא

13

מכך עסקינן בחיוב אשר תקופת ההתיישנות לגביו עומדת על 25 שנה.

14

מכאן שהחוב בענייננו לא התיישן אף אילולי הוכח כי ננקטו כלפיו הליכי גבייה העוצרים את

15

מרוץ ההתיישנות כפי שפרטנו לעיל.

16

3. שלישית, צודק חברי כי שאלת תום ליבו או ניקיון כפיו של תובע בהליך הצהרתי, אשר הסעד

17

במסגרתו מתמקד בטענת ההתיישנות, ככלל איננה שאלה בעלת משקל רלבנטי, לרבות לאור

18

מעמדה המרכזי של טענת ההתיישנות - המקימה מחסום דיוני המונע נקיטת פעולות לאחר

19

חלוף תקופת ההתיישנות.

20

בהקשר זה אין להבדיל בין טענת ההתיישנות המועלית כטענת הגנה קלאסית לכזו הנטענת

21

כטענת "מגן" על דרך תביעה הצהרתית להצהיר על התיישנות חוב, כבענייננו.

22

דני צרפתי, שופט

23

24

25

בית המשפט המחוזי בנצרת בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

ע"א 21-05-46479 שחאדה נ' מדינת ישראל

תיק חיצוני:

1
2
3
4

השופטת רננה גלפז מוקדי;
אני מסכימה.

5
6
7
8
9

רננה גלפז מוקדי, שופטת

10
11
12
13
14

סוף דבר אפוא, הוחלט פה אחד, לדחות את הערעור כמפורט בחוות דעתו של אב בית הדין.
אנו מחייבים את המערער בהוצאות המשיבה בהליך זה, בסך כולל של 15,000 ₪, אשר יועברו
למשיבה מתוך כספי העירבון שהופקדו בתיק.

ניתן היום, א' חשוון תשפ"ב, 07 אוקטובר 2021, בהעדר הצדדים.

רננה גלפז מוקדי, שופטת

דני צרפתי, שופט

אשר קולה, שופט
סגן הנשיא

15

